

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการนำร่องการแพทย์บูรณาการเพื่อผู้ป่วยโรคมะเร็งตับ
ที่ไม่สามารถให้การรักษาเฉพาะโรคได้

Integrative medicine for liver cancer patients
with no definitive treatment: A pilot project

คณะผู้วิจัยและที่ปรึกษาโครงการ

ศ.ดร.พญ.ธนวรรณ กุมมาลือ : คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

พญ.ภฤติยา บุตรทองคำวงศ์ : กลุ่มงานเคมีบำบัด โรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี

รศ.ดร.วีณา จิรัจฉริยากุล : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

น.ส.สกุรัตน์ เตียววานิช : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

พญ.อัญชลี ไชยสัจ : อดีตผู้อำนวยการสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย

ดร.นพ.พงศธร พอกเพิ่มดี : ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

นพ.อิสระ เจียวิริยบุญญา : ผู้อำนวยการโรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี โรงพยาบาลมะเร็งอุดรธานี

ได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

บทคัดย่อ

ตำรับสามรากเป็นตำรับยาสมุนไพรที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในแถบจังหวัดหนองบัวลำภูมานานแล้ว โดยถูกนำมาใช้เพื่อรักษาโรคมะเร็งตับ ตำรับยานี้ประกอบด้วยรากของพืชสมุนไพร 3 ชนิด คือรากปลาไหลเผือก รากกุงและรากตะลุมพุกในปริมาณสัดส่วนที่เท่า ๆ กัน วิธีการที่ชาวบ้านใช้ คือการนำรากมาฝนกับน้ำและนำน้ำมาดื่มทุกวัน ตำรับนี้ถ่ายทอดมาจากวัดป่าโนนสงเปลือย จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มผู้วิจัยมีความสนใจในการวิจัยว่า ตำรับยาสามรากนี้สามารถรักษาโรคมะเร็งตับได้จริงตามที่ชาวบ้านบอกกันหรือไม่ จึงได้ดำเนินการวิจัยทางคลินิกเป็นแบบ double blinded randomized control ทางกลุ่มผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งตับชนิด hepatocellular carcinoma ที่ไม่สามารถให้การรักษาเฉพาะโรคได้จำนวนทั้งหมด 20 ราย แบ่งผู้ป่วยเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 10 ราย เป็นกลุ่มควบคุมซึ่งกินยาหลอกกับกลุ่มทดลองซึ่งกินยาตำรับสามราก การแบ่งกลุ่มใช้วิธีการสุ่ม (randomization) โดยทั้งแพทย์ผู้รักษาและผู้ป่วยไม่ทราบว่าผู้ป่วยรายใดกินยาประเภทใด วิธีการกินเหมือนกันทั้งสองกลุ่ม คือ กินวันละ 1 ช้อนให้ผสมน้ำต้มสุกประมาณ 1 ลิตร ให้ดื่มภายใน 1 วัน และดื่มต่อเนื่องจนถึงจุดสิ้นสุดการวิจัย คือ เสียชีวิตจากโรค (death) หรือการมีโรคลุกลามมากขึ้น (progressive disease) แต่ไม่เกินระยะเวลา 1 ปี

จากผลการวิจัยพบว่า ทั้งสองกลุ่มวิจัยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่อง เพศ อายุ ประวัติ และการตรวจร่างกาย รวมทั้งผลเลือดต่าง ๆ เช่น ระบบเม็ดเลือด ตับ ไต ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แต่กลุ่มทดลองพบว่ามีก้อนมะเร็งที่มีขนาดใหญ่กว่า และที่สำคัญกลุ่มทดลองมีค่า alpha feto protein สูง และ alkaline phosphatase สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ หมายความว่า กลุ่มทดลองมีเซลล์มะเร็งระดับในปริมาณที่สูงกว่าอย่างชัดเจน (high tumor burden) และเมื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติ Kaplan-Meier survival curve พบว่า อัตราการรอดชีวิตของทั้งสองกลุ่มมีค่าใกล้เคียงกันทางสถิติ แสดงว่ายาสามรากสามารถควบคุมโรคมะเร็งตับได้ในระดับหนึ่ง